

N I E U W S

Stedenband

**Nadjezda op bezoek
in Groningen**

Pagina 6

In augustus bezochten drie moeders van zwaar gehandicapte kinderen verschillende woonvormen in Groningen.

**Nieuwe werkplek voor
het Stedenbandkantoor**

Pagina 15

In september is het kantoor van de Stedenband verhuisd naar het nieuwe stadskantoor.

COLOFON

Redactie

Lilian Eeffing
Erwin van Klinken

Vormgeving

Bert Holtkamp

Cartoon

Jan-Willem Spakman

Verder werkten mee

Marjo van Dijken
Rudy Kapsenberg
Ammy de Raad
Jan Spakman
Jan Haijjer
Valentina Kisjlakova
Olga Grinchenko
Tatjana Sjastkiv
Lilian Eeffing

Stichting Stedenband Groningen-Moermansk

Postadres
Postbus 1667
9701 BR Groningen
Nederland

Bezoekadres | op afspraak
Harm Buitenplein 1
9723 ZR Groningen
Nederland

Telefoon
050 - 36 76 168

www.groningenmoermansk.nl
stedenband.moermansk@groningen.nl

IBAN-nummer
NL 29 INGB 0002839949

In dit nummer

Voorwoord	3
Bezoek van Nadjezda dankzij de Melkpakkenboot	4
Verlag bezoek Nadjezda aan Groningen	6
'Meet and greet' met bootbouwers	7
Meer zicht op 68° 57' NB, 33° 4' OL	8
Bestuursreis oktober uitgesteld; steun van ambassadeurs	12
Open brief: moderne stedenband is effectief en apolitek	13
Nieuw adres, nieuw kantoor	15
Diplomatieke contacten	17
Musicalproject en community's – project in wording	20
Activiteitenplan 2015	21

Voorwoord van de voorzitter

Marjo van Dijken

Besturen is niet alleen maar lollig – al zijn er zat mensen die daar anders over denken, ook wanneer ze niet door kennis daarover gehinderd worden...

Ook het bestuur van uw/onze Stedenband wordt af en toe geplaagd door lastige keuzes, geconfronteerd met dilemma's. Want al zijn we een zelfstandige stichting: de gemeente Groningen onderhoudt een Stedenband met de stad Moermansk en laat ons (door middel van subsidie) daaraan invulling geven.

Maar noch wij, noch de Stad, opereren vanaf een eiland: de wereld om ons heen en de situatie in die wereld hebben wel degelijk directe invloed op ons functioneren en de keuzes die we daarin (menen te) moeten maken.

En zo hebben wij besloten ons bezoek aan Moermansk, gepland voor afgelopen oktober, uit te stellen. Wij vonden het moreel niet verantwoord naar Rusland af te reizen terwijl Nederland rouwt om bijna 200 slachtoffers, een Nationale Herdenking nog plaats moest vinden en de berging van slachtoffers en hun bezittingen nog bij lange na niet voltooid was.

Enerzijds een eenvoudig besluit: ook wij rouwen en vonden het niet gepast juist onder deze omstandigheden in Moermansk het 25-jarig jubileum van de Stedenband en de verjaardag van de stad te vieren. Maar tegelijkertijd een moeilijk besluit, immers: wij proberen v er te blijven van politieke verhoudingen en ons juist te richten op contacten tussen burgers en hun organisaties – de basis van het ontstaan van onze Stedenband, en ons bestaansrecht. Tegelijkertijd kunnen en willen wij niet blind zijn

voor het gegeven dat ook voor ons de politieke realiteit een rol speelt: wanneer in Groningen onze subsidie wordt verlaagd kunnen wij minder doen en als er sprake is van economische sancties gaan de handelsmissies (waaraan we ook een inhoudelijke bijdrage leveren) niet door – zo simpel is het.

We hebben onze vrienden in Moermansk van ons besluit op de hoogte gesteld en daarvoor alle begrip gekregen, naast warme woorden van medeleven.

We hopen, en bepaald niet alleen in ons belang, dat de situatie in Oekraïne niet verder escaleert en dat de verhouding tussen het Westen en Rusland normaliseert. Wij blijven hopen op gezond verstand, bij alle betrokkenen, in het belang van alle burgers.

Mocht die hoop ook maar een beetje bewaarheid worden, dan gaan we volgend voorjaar alsnog!

Omdat de beste manier om onheil te voorkomen is mensen van goede wil met elkaar in contact te brengen en te blijven praten: ook als je het oneens bent!!

Ik wens u, namens bestuur, coördinator en alle vrijwilligers een gezond en vredig 2015 toe en dank alle donateurs voor hun steun!

Bezoek van Nadjezda dankzij de Melkpakkenboot

Door Ammy de Raad

Vanaf 1997 ben ik betrokken bij de ontwikkeling van voorzieningen voor verstandelijk en meervoudig gehandicapte kinderen in Moermansk. Nadjezda ('hoop' in het Russisch), een vereniging voor en van ouders van gehandicapte kinderen, bestond toen al. Zij organiseerde bijeenkomsten voor ouders en kinderen en vroeg hulp aan de Stedenband bij het realiseren van allerlei voorzieningen. Achtereenvolgens hielpen wij bij het opzetten van een school, een dagcentrum voor licht verstandelijk gehandicapte volwassenen en tot slot kwam er een dagbesteding voor meervoudig gehandicapte volwassenen. De club Nadjezda had zijn doel bereikt en wij trokken ons terug. Dat was in 2013/2014.

Intussen was Nika, een vereniging voor ouders van kinderen met het syndroom van Down, in Moermansk opgericht. Ook deze club werd door de Stedenband ondersteund, maar is in de

loop van 2013 weer gestopt. De ouders werden hierna veelal lid van Nadjezda.

Onverwachts kwam er toch nog een vervolg! Een groep mensen had via een actie met een melkpakkenboot

geld ingezameld voor de gehandicapte kinderen van Nika in Moermansk. Ze boden dat aan op ons 25-jarig jubileum in maart 2014. In overleg besloten we dat het goed zou zijn om met dit geld enkele bestuursleden van Nadjezda (omdat Nika gestopt was) naar Groningen te halen. Hun wens was al jaren om te kijken naar de voorzieningen voor volwassen gehandicapten in Groningen, temeer omdat dit een reëel beeld schetst hoe de voorzieningen in de toekomst ook in Moermansk vormgegeven kunnen worden. Ook in Moermansk moeten nu woonvoorzieningen komen voor verstandelijk gehandicapten. De ouders van de gehandicapten worden ouder en de enige woonvoorziening voor oudere gehandicapten bevindt zich 150 kilometer van Moermansk en is een inrichting. Niet erg aantrekkelijk.

Zo kwamen er drie moeders naar Groningen. Hun reis en verblijf werden betaald door de gift van de melkpak-

kenbootjongens en door een relatie die een gratis verblijf aanbood. En wat er tekortkwam kon betaald worden uit de donateurspot, waar nog iets in zat van de opbrengst voor Nika. Dit bedrag was enkele jaren daarvoor opgehaald. Gelukkig konden we daar ook de vele tolken mee betalen, want het bleek dat geen van de moeders iets anders sprak dan Russisch.

Hoe de moeders zelf hun reis ervaren hebben kunt u hierna lezen. Verder is er nog een artikel uit de *Noorderkrant* van de 'meet en greet' met de geldgevers. In een artikel van het *Dagblad van het Noorden* stond laatst te lezen hoe Rusland omgaat met gehandicapte kinderen: een derde van hen woont in kindertehuizen waar ze het risico lopen te worden verwaarloosd of mishandeld. Het werk van de dames van Nadjezda is duidelijk hard nodig. We kunnen er trots op zijn dat we daar een steentje aan hebben kunnen bijdragen.

Verlag bezoek Nadjezda aan Groningen

Door Valentina Kisjlova, Olga Grinchenko en Tatjana Sjastkiv
(vertaling: Ammy de Raad)

Ons bezoek aan Groningen is heel erg goed verlopen: de hechte stedenbandcontacten tussen Moermansk en Groningen, onze jarenlange vriendschap met Ammy de Raad, en het idee van die geweldige Nederlandse jongens om een boot van melkpakken te maken. Met die bijzondere boot is geld ingezameld waardoor onze kleine groep vertegenwoordigers van de vereniging Nadjezda uit Moermansk in de gelegenheid werd gesteld om Groningen te bezoeken. Dat was echt een geschenk!

Herkenbaar

Het programma was zeer goed gevuld. Wij hebben alle mogelijke instellingen bezocht waar mensen met een beperking wonen en werken. We hebben kennisgemaakt met hun ouders en familieleden, en we zijn bij hen thuis op bezoek geweest. De problemen van deze mensen waren voor ons heel herkenbaar en invulbaar, omdat wij zelf ook allemaal volwassen kinderen hebben met een ernstige ontwikkelingsachterstand. We hebben enorm veel indrukken opgedaan, en erg veel uiterst nuttige informatie verworven die wij rechtstreeks kunnen toepassen in ons werk met kinderen als de onze.

Gehandicapten in Moermansk

In de loop van de laatste twintig jaar is het leven van gehandicapten in Moermansk zeer sterk verbeterd: er zijn crèches en scholen opgericht, en een jaar geleden ook een dagverblijf voor jongeren met een beperking. Dit dagverblijf,

dat dus nog maar sinds een jaar open is, is een nieuw type instelling. Wij hebben de medewerkers van dit centrum al ontmoet. We hebben ze verteld wat we allemaal in Groningen hebben gezien en we hebben ze ook de foto's laten zien. En het doet ons veel genoegen jullie te melden dat de medewerkers van dit centrum met erg veel belangstelling kennisnamen van ons verhaal en ons veel vragen hebben gesteld. We zien dat ze nu al binnen hun werk gebruik zijn gaan maken van deze informatie.

Herinneringen

Ook denken we met veel genoegen terug aan het eerste bezoek aan Groningen van de leden van Nadjezda in 1998, dat de aanzet vormde tot een bijzonder project, het eerste in de geschiedenis van onze stad dat gewijd was aan kinderen met een beperking. We zouden heel graag zien dat de geschiedenis zich herhaalt en dat er weer een nieuw project wordt opgezet, dit keer gewijd aan jongeren met een ontwikkelingsachterstand.

Groningen en Ammy

We hebben niet alleen maar gewerkt. Dankzij Ammy hebben we kennisgemaakt met jullie gastvrije en prachtige stad, we hebben de omgeving bezocht en langs de grachten gedwaald. We hebben geweldige indrukken opgedaan. En we willen iedereen die we in deze periode hebben ontmoet, heel hartelijk bedanken. Natuurlijk met name Ammy. Nogmaals, iedereen heel erg bedankt, en graag tot de volgende keer!

'Meet en greet' met bootbouwers

Door Ammy de Raad

(Dit artikel is in augustus 2014 in de Noorderkrant verschenen.)

Valentina, Tatjana en Olga uit het Russische Moermansk waren eerder deze maand op bezoek in onder meer Bedum en Zuidwolde.

Zuidwolde – De dames, die alle drie een verstandelijk gehandicapt kind hebben, waren uitgenodigd rond te kijken bij allerlei voorzieningen voor volwassen gehandicapten in Groningen, Bedum en Zuidwolde.

Het drietal is zelf zeer actief om in de stad Moermansk voorzieningen op te zetten. Dat is niet eenvoudig, aangezien Rusland gehandicapte kinderen jarenlang in inrichtingen onderbracht, ver van hun ouders en familie. Dankzij deze

vrouwen kunnen de kinderen nu thuis blijven wonen. Ze kunnen naar een dagcentrum en de volwassenen gaan naar een soort dagbesteding. Meestal gerund door henzelf, vaak zonder en soms met een minimaal salaris.

Melkpakkenboot

Het geld voor de reis naar Nederland is bij elkaar gebracht door de jongens die in 2012 een melkpakkenboot bouwden en daarmee de Elfstedentocht voeren. Onderweg, maar ook in Bedum in de supermarkt, verkochten ze blanco melkpakken waarop wensen geschreven konden worden. Zo spaarden ze ruim 2.100

euro. Met dat geld konden de Russinnen naar Groningen komen en ideeën opdoen voor hun eigen voorzieningen.

Moeke Vaatstra

Vorige week zondag kwamen de bootbouwers en hun gasten bij elkaar bij Moeke Vaatstra in Zuidwolde. De gasten boden Russische geschenken aan en via een tolk werd er gesproken. De vrouwen

toonden zich geroerd door de melkpakkenactie.

Zuidwolde

Een dag later kwamen ze nogmaals naar Zuidwolde om werkplaatsen te bekijken en trokken ze naar Bedum om te zien hoe mensen met een verstandelijke beperking in Nederland wonen.

Meer zicht op 68° 57' NB, 33° 4' OL

Door Jan Haijer

Jan Haijer is verplegingswetenschapper en als docent verbonden aan de Hanzehogeschool te Groningen. Hij heeft onderwijs, gezondheidszorg en internationale samenwerking als aandachtsgebied. Tevens is hij lid van de hogeschool-medezeggenschapsraad.

Sinds 1992 levert hij onder meer bijdragen aan onderwijsontwikkeling in Centraal- en Oost-Europa. De beschreven reis van begin november 2014 naar Moermansk was zijn tweede bezoek aan Rusland. Hij was voor het eerst in Moermansk.

Rudy Kapsenberg, de coördinator van de stedenband Groningen-Moermansk en Larissa Wagina – het is maar net vanuit welke kant je de vriendschap tussen de beide steden bekijkt – coördinator van de stedenband Moermansk-Groningen hadden voor de eerste week van november 2014 een mooi programma voor me in elkaar getimmerd.

Een week voor vertrek waren Rudy en ondergetekende nog op het Russische consulaat aan de Scheveningse weg in Den Haag voor een onderhoud waar natuurlijk ook het belang van de vriendschapsband tussen de beide steden aan

de orde kwam. Tijdens het gesprek werd ingegaan op de uitgangspunten van 1989 waarin vertegenwoordigers van de steden Groningen en Moermansk het akkoord getekend hebben tot het aangaan van een stedenband. Contact betekende toen (de tijd dat de Sovjet-Unie nog bestond) en nu: begrip krijgen voor elkaar, wat zal leiden tot ontspanning en samenwerking in de relatie tussen oost en west.

Mijn visum kon ik ter plekke in ontvangst nemen. De toegang tot Rusland werd me op basis van dit document gegarandeerd.

Jan Haijer voor de ijsbreker Lenin.
© Jan Haijer

Flats die rijp zijn voor renovatie.
© Jan Haijer

Healthy Ageing

De reis die ik op persoonlijk initiatief maar met steun vanuit de Hanzehogeschool ondernam, ging door de lucht via Oslo naar Kirkeness alwaar een Russisch

minibusje me door de poolavond naar de stad op zo'n 240 km afstand bracht.

De doelen van mijn studie-/werkbezoek zijn gericht op het ervaren van de stad en omgeving in de breedste zin van het woord en op het leggen van contacten ten gunste van studenten van de hogeschool. Zij volgen soms een internationale module die hun ook de gelegenheid geeft in deze stad aan de slag te gaan. Natuurlijk werd ook voldaan aan een langgekoesterde persoonlijke wens om te zien hoe boven de poolcirkel het klimaat het dagelijkse leven en de gezondheid van bewoners beïnvloedt. Over dit laatste valt veel zorgelijk materiaal te vinden op het internet, maar desgevraagd werd me van alle kanten in de stad duidelijk gemaakt dat alle omgeving vervuilende aspecten binnen

aanvaardbare normen blijven. Wel is het van belang dat er vooral gewerkt moet worden aan de gemiddelde levensverwachting van mannen. Nu 61 jaar.

Ik bezocht het MIBO (Murmansk Institute of Business Education), de Murmansk State Humanities University, de Murmansk State Technical University, het Psycho-Neurological Hospital, het Murmansk Children Hospital, en de liefdadigheidsorganisatie Nadjezda, een dagcentrum voor mensen met een verstandelijke beperking die niet meer in aanmerking komen voor reguliere begeleiding vanwege hun leeftijd. Verder was ik in de gelegenheid om in alle vrijheid te spreken met de minister van volksgezondheid van de oblast Murmansk en binnen dit apparaat werkzame ambtenaren. Ook tijdens gesprekken met internationaliseringcoördinatoren, een lid van de Doema, docenten en studenten konden ideeën uitgewisseld worden.

Tijdens een college over Healthy Ageing aan studenten van het Murmansk Medical College heb ik vooral het

accent kunnen leggen op de toegankelijkheid van goede gezondheidszorg in letterlijke en figuurlijke zin.

Boven de poolcirkel

De interculturele, religieuze en historische vragen waar ik graag antwoord op wilde hebben, werden ruimschoots beantwoord door mensen uit Moermansk en omgeving die me welwillend meenamen naar plekken die voor hen belangrijk zijn. Vrieskou (-10 graden Celsius), een ijsregen en zeer frisse wind hinderden ons niet om, veelal met het openbaar vervoer, de stad van noord naar zuid en van oost naar west te doorkruisen. Ook de 'highlights' van de stad, zoals de atoomijsbreker 'Lenin', de oorlogsmonumenten, een plaatselijk museum en de kunsthall heb ik gezien.

Deze stad, ontstaan en gegroeid in Sovjettijd, heeft alle kenmerken van een plek waar werk aan de winkel is. De oude 'Chroesjtsjovflats' die zo kenmerkend zijn voor het stadsbeeld worden

Zo kan het ook! Wat een kleurtje teweeg kan brengen. © Jan Haijer

Uitzicht vanuit het kinderziekenhuis. Bij helder vriesweer gaat de rook omhoog. Bij mist is de lucht van olie herkenbaar. © Jan Haijer

op veel plaatsen in Rusland vervangen door nieuwbouw vanwege de vervallen staat waarin de gebouwen verkeren. In Moermansk is sprake van eenzelfde situatie als elders maar de renovatie gaat nog traag.

Specifieke kennis van de universiteiten wordt vooral gedeeld met de Scandinavische collega's. Dit komt ook omdat subsidieprogramma's zoals 'North2North' eenvoudiger gebruikt kunnen worden dan andere (EU) mogelijkheden. Het vinden van betrouwbare partners is voor de Russen belangrijk.

Via de Stedenband

Ik heb de activiteiten en relaties van de Stedenband als een geoliede motor mogen gebruiken om te werken aan doelen waar ik zowel persoonlijk als binnen

mijn werk voor sta. Ik deel mijn ervaringen graag met lezers en ben bereikbaar via e-mail (j.d.haijer@pl.hanze.nl).

Met hartelijke dank aan alle betrokkenen in Nederland en Rusland die me zo vriendelijk ter wille zijn geweest om zicht te krijgen op 68° 57' NB, 33° 4' OL, voor hun meedenken en steun, groet ik u namens veel inwoners van Moermansk. Zij hopen – ondanks verschillen in achtergronden, opvattingen en leefstijlen – op een verdieping van de vriendschapsband op het vlak van business, kunst, cultuur, onderwijs, gezondheidszorg, sport en overheid. Een samenwerking waarbinnen we het goed met elkaar kunnen vinden en van elkaar willen en kunnen leren. Deze koude dagen in november draag ik met warme gevoelens mee de toekomst in.

Bestuursreis oktober uitgesteld; steun van ambassadeurs

Door Lilian Eefting

Op 17 juli 2014 is er iets afschuwelijks gebeurd waar we in Nederland en in de hele wereld diep geschokt over zijn. Vlucht MH17 stortte neer, boven oorlogsgebied in Oekraïne, waar al weken strijd woedde tussen Oekraïeners en Russische separatisten. 283 mensen kwamen om, onder wie 196 Nederlanders. De omgekomen mensen zijn met veel respect en waardigheid overgebracht naar Nederland, maar nog steeds worden er menselijke resten aangetroffen in het rampgebied. Op het moment van schrijven is de berging van het neergestorte vliegtuig in volle gang.

25 jaar Stedenband

Het jaar 2014 was voor de Stedenband feestelijk begonnen met de viering van het 25-jarig jubileum in de Der Aa-kerk te Groningen. Het plan was om in oktober het jubileum in de zusterstad Moermansk te vieren. Dat zou dan samenvallen met de verjaardag van de stad.

Na het neerstorten van de MH17 heeft het bestuur besloten om de bestuursreis uit te stellen. De ramp met de MH17 en de daaropvolgende ontwikkelingen in Oekraïne hebben tot veel verdriet en onrust geleid in Groningen en de rest van Nederland. Het bestuur vindt het niet gepast om 25 jaar vriendschappelijke contacten tussen Groningen en Moermansk te vieren als de slachtoffers van de MH17 nog steeds niet allemaal geïdentificeerd zijn en het vliegtuig nog niet geborgen is. Daarom is besloten de bestuursreis uit te stellen. In het voorjaar van 2015 wordt besproken of de situatie het dan toelaat om het 25-jarig jubileum alsnog in Moermansk te vieren.

Advies ambassadeurs

Het bestuur is geenszins van plan om de contacten met de mensen in Moermansk op te geven: 25 jaar contact op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en economie hebben tot prachtige resultaten geleid zoals een House of Equality voor de LGBT-gemeenschap en een dagopvang voor gehandicapte kinderen en volwassenen. Ook de ambassadeurs van de Stedenband adviseren met klem om door te gaan met de activiteiten. Het kost tijd om een vertrouwensrelatie op te bouwen. Dat laat het project van het kinderziekenhuis goed zien. Al acht jaar zijn er contacten tussen het UMCG onder leiding van prof. dr. Pieter Sauer en het kinderziekenhuis in Moermansk. In die tijd zijn er veel symposia, workshops en colleges georganiseerd waarop er kennis werd uitgewisseld. Van een bezoek aan het kinderziekenhuis zelf kwam het nooit – tot het voorjaar van 2014. Toen kreeg de groep uit Groningen het dossier mee van een patiënt, die in Moermansk uitbehandeld is maar die in Groningen wellicht nog

kansen heeft. Er wordt nu gekeken of de patiënt naar Groningen gehaald kan worden.

Contact tussen mensen, ondanks verschillen

De Stedenband bestaat al 25 jaar, omdat het bewijst dat mensen met verschillende achtergronden en opvattingen wel degelijk samen kunnen werken. Zonder die bereidwilligheid van mensen om

over de verschillen heen te stappen was er geen dagbesteding voor gehandicapten, geen House of Equality, waren er geen jarenlange schooluitwisselingen en was er geen Russisch-Nederlandse musical. Ook – of misschien wel juist – in tijden waarin de verschillen in cultuur en opinie onoverbrugbaar lijken, is het absoluut noodzakelijk dat de contacten tussen mensen overeind blijven. Alleen dan kan een wederkerige relatie tot stand worden gebracht.

Moderne stedenband is effectief en apolitiek

Open brief

Door Jan Spakman

Af en toe laait de discussie op over de Groningse stedenbanden. Het gaat dan over nut en noodzaak, de vraag wat ze toevoegen in een wereld waar afstanden lijken te verdwijnen, landsgrenzen er steeds minder toe doen en alle informatie dankzij het internet snel en onbeperkt kan worden gedeeld. Stedenbanden als overblijfselen uit een idealistisch verleden, van een romantisch streven naar een betere wereld vol begrip. Prachtig, maar wat worden we nou écht wijzer van het uitwisselen van beleefdheden en recepten, van volksdancers die over en weer optreden?

Het zijn begrijpelijke vragen. Ze stoelen op het beeld dat stedenbanden gedateerde folklore betreft. En nota bene ook nog eens betaald met belastinggeld. Zo nodig wordt daarbij betoogd dat een gemeente überhaupt geen buitenlandbeleid dient te voeren, en zeker geen vriendschappelijke relaties moet onderhouden met bedenkelijke regimes.

Hoe anders is de werkelijkheid. Allereerst is een stedenband een initiatief van burgers. Mensen die inderdaad trots

zijn op hun stad, maar gedreven zijn om kennis en ervaring op allerlei vlakken met anderen te delen. En die willen weten wat er elders te halen valt. Een stedenband is dus geen relatie tussen autoriteiten. Het betreft dan ook geen erkenning van regimes of politieke systemen. Een stedenband staat buiten de politiek.

Ten tweede gaat een moderne stedenband de folklore vër voorbij. Er worden projecten uitgevoerd waar bewoners echt wat aan hebben. Een paar voor-

beelden: de hoogwaardige, jarenlange samenwerking tussen de kinderziekenhuizen van Moermansk en het UMCG leidt over en weer tot nieuwe inzichten en betere behandeling van jonge, kwetsbare patiënten. De delegatie van de Groningse wethouder EZ en het noordelijk bedrijfsleven die vorig jaar een bezoek bracht aan Moermansk, kwam terug met interessante proposities voor maritieme en energiegerelateerde activiteiten voor onze kennisinstellingen en bedrijven. Andere projecten betreffen onder meer de opzet van structurele zorg voor ernstig gehandicapte kinderen en patiënten met het syndroom van Down. Op dit vlak vervult de stad Moermansk inmiddels een erkende voortrekkersrol in Rusland; geen stad heeft het in Rusland zo goed voor elkaar.

Een derde argument waarom een stedenband geen dure folklore is, is het netto rendement. De financiële ondersteuning van de gemeente voor de stedenband levert een grote multiplier op, zoals de voorbeelden hierboven laten zien. Stedenbanden draaien namelijk vooral op bevolgen en onbaatzuchtige vrijwilligers. Zij organiseren projecten en voeren ze uit. Ze bieden onderdak aan buitenlandse bezoekers, onderhouden websites en schrijven donateurs aan. De stad krijgt voor elke euro subsidie aan een stedenband een veelvoud aan concrete, waardevolle projecten terug die (ook) het belang van Groningen dienen. Een effectieve en zeer efficiënte inzet van overheidsgeld dus.

Zoals gezegd staat een stedenband buiten de politiek. Omgekeerd is de politiek echter wel van invloed op een stedenband. Wij hebben moeite met een vriendschapsband als in die stad of regio de mensenrechten niet worden gerespecteerd of als een ons onwelgeval-

lig regime aan de macht is. Het gezag aldaar zou de stedenband eens kunnen uitleggen als politieke steun! Dat is ook de gevoelige context waarin de Stedenband Groningen-Moermansk nu al 25 jaar werkt. Een context die door de recente ontwikkelingen nog lastiger is geworden. Want het militaire vertoon aan en buiten de grenzen, de onderdrukking van de oppositie, het gebrek aan persvrijheid, de homofobie en het jagen op milieuactivisten: allemaal zaken die het begrip voor een vriendschapsband met een Russische stad lastig maken.

De verleiding is groot om in zo'n klimaat de Stedenband te politiseren en de stekker er maar uit te trekken. Toch is dat wat níét moet gebeuren. Het opbouwen van een stedenband is namelijk een investering van jaren en nu is het oogsttijd. De verbeteringen op lokale schaal zijn zichtbaar, het vertrouwen is gewonnen, deuren gaan open. Na initiële jaren van voornamelijk brengen wordt het nu halen én brengen. Die wederkerigheid is goed voor de kwaliteit van de Stedenband. De uitwisseling van mensen, kennis en ideeën is écht belangrijk en moet doorgaan, zo is ook het dringende signaal van onze partners in de projecten.

Tot slot moet vermeld dat de leefomstandigheden, de moeite met democratie en mensenrechten in elk bezoek aan de orde komen. Soms ingebed in een nieuwsgierig vragen naar gewoonten en opvattingen, op andere momenten door het er expliciet over te hebben. Natuurlijk moet de invloed hiervan niet worden overschat. Wel is duidelijk dat deze dialoog door de mensen die het betreft als een belangrijke steun in de rug wordt ervaren. De stedenband is nog steeds ideëel gedreven, maar in de uitvoering efficiënt en effectief. Mensenwerk in optima forma.

Nieuw adres, nieuw kantoor

Door Ammy de Raad

Het kantoor van de stedenband is verhuisd. Het hing al lang in de lucht: het kantoor van de gemeente aan de Europaweg gaat dicht.

De nieuwe kantine

Alles een beetje anders

Dat betekent dus verhuizen voor iedereen die er werkt, ook voor de Stedenbanden. Lang blijft onduidelijk waar we heen gaan en hoe we gehuisvest worden.

In april 2014 krijgen we het verlossende bericht. Het wordt het nieuwe kantoor aan het Harm Buitenplein, naast het nieuwe Europaparkstation. Een prachtig gebouw met allerlei nieuwigheden, voors en tegens. We gaan nu over op het

‘nieuwe werken’ en er zijn alleen maar flexplekken. Er is geen ruimte voor eigen materiaal. Laat staan voor een eigen archief. Het lijkt ons dus eigenlijk niets, maar gelukkig begrijpt de gemeente nog net voor de echte verhuizing dat er voor ons toch op sommige punten een uitzondering gemaakt moet worden. We krijgen het recht om ons eigen archief op zolder op te slaan, we krijgen drie meter kantoorkast in plaats van één en voor

Rudy op zijn nieuwe werkplek

onze souvenirs krijgen we een heuse vitrinekast. En, als klap op de vuurpijl, we hoeven niet van plek naar plek te gaan om te werken maar krijgen ons eigen stekkie op de tweede verdieping.

En zo vertrekken wij op 1 september naar ons nieuwe kantoor.

Het resultaat

Het is een beetje verder fietsen voor coördinator Rudy Kapsenberg en vrijwilliger Ammy de Raad komt nu met het openbaar vervoer. Het fijne is wel dat we nu Wi-Fi hebben in het gebouw en dat Rudy eindelijk een draadloze telefoon heeft met ons werknummer 050

3676168. Verder zitten we natuurlijk in een prachtig gebouw, met nieuw meubilair en overal overlegplekken. En een pasje voor bijna alle ruimten en een eigen kluisje. Plus een heel grote kantine.

Wil je komen kijken?

Dat kan, maar alleen als je ons eerst telefonisch of via de mail laat weten dat je langs wil komen. We komen je dan ophalen vanuit de centrale hal na een telefoontje van de receptie.

Ons postadres is gewoon nog postbus 1667, 9701 BR Groningen.

Ons bezoekadres is nu Harm Buitenplein 1, 9723 ZR Groningen.

Diplomatieke contacten

Door Rudy Kapsenberg

De stedenband houdt zich niet alleen bezig met de projecten tussen de burgers van Moermansk en Groningen maar onderhoudt ook contact met alle instanties die voor het functioneren van de stedenband van belang zijn. Belangrijk voor de stedenband zijn de diplomatieke diensten zoals consulaat en ambassade.

Visum

Voor elke reis naar Nederland vanuit Rusland of naar Rusland vanuit Nederland is een visum nodig. Vanaf het begin van de Stedenband is dit een permanente zorg en kostenpost. Het is dus belangrijk dat we in het visumverhaal aanspraak kunnen maken op een voorkeursbehandeling. De contacten op dit gebied zijn zowel met de Nederlanders als met de Russen altijd vruchtbaar geweest. Zo lukte het al vrij snel een Stedenbandvisum te organiseren waaraan iets minder strenge eisen gesteld werden, dat de kosten lager werden en dat het visum niet persoonlijk gehaald hoefde te worden.

Op een gegeven moment stelde de Nederlandse consul-generaal in Sint-Petersburg: "Ik kan geen korting geven, maar ik kan het visum wel kosteloos afgeven." In 2006 hebben de EU en Rusland een verdrag, het verdrag van Sochi, gesloten. Daarin wordt het kosteloze Stedenbandvisum genoemd. Daarmee verdwenen wel bepaalde andere voordelen, zoals dat het visum werd afgegeven in één dag.

Moermansk ligt op 1.500 km van Sint-Petersburg. Het was dus een grote verlichting toen de burgers van Moermansk rond 2008 in het Noorse consulaat in Moermansk ook hun Nederlandse visum mochten ophalen. De voorkeursbehandeling is gebaseerd op de garantstelling van de stedenband. Elke visumaanvraag gaat gepaard met

een begeleidend schrijven van de stedenband en de garantie dat deze persoon verzekerd is door de gemeente Groningen.

Consul-generaal

Het Nederlandse consulaat-generaal in Sint-Petersburg is meer dan een afgiftepunt voor visa. Voor Noordwest-Rusland is het een tweede ambassade van Nederland. Zo behartigen ze ook de handelsbelangen van Nederland. Als er een handelsmissie naar Moermansk georganiseerd wordt, speelt het consulaat-generaal een belangrijke rol. Ook kunnen projecten in Moermansk subsidie krijgen uit het KAP-programma (kleine ambassadeprojecten). Om de contacten persoonlijk te houden, wordt een reis naar Moermansk vaak gecombineerd met een bezoek aan het consulaat-generaal. Het gebouw ligt ook toeristisch mooi aan een gracht vlakbij de Hermitage.

Diplomaten blijven maar korte tijd op een post, na drie tot vier jaren is het tijd voor een andere post. Zo hebben we in de zomer afscheid genomen van consul-generaal Jennes de Mol. Hij is vervangen door de nieuwe consul-generaal Hans Wesseling.

Het is een goede traditie geworden dat de nieuwe consul ook een bezoek aan Groningen brengt. Groningen heeft op vele gebieden en niveaus contact met Rusland. Zo bezocht de heer Wesseling

op 9 september jl. heel wat instanties: de besturen van gemeente en provincie Groningen, de RuG, SNN, Gasterra en Gasunie, het Ruslandcentrum en ook de Stedenband Groningen-Moermansk stond op het lijstje.

Ontwikkelingen

Het was de bedoeling dat Hans Wesseling al op 21 augustus jl. zou beginnen in Sint-Petersburg als opvolger van Jennes de Mol. Door de diplomatieke problemen met Rusland heeft hij nog steeds geen visum gekregen (*red.*: pas begin oktober kon hij in Sint-Petersburg aan het werk).

Wesseling heeft op het stadhuis een gesprek gehad met de voorzitter van de stedenband, Marjo van Dijken. Hij gaf aan dat hij de Stedenband Groningen-Moermansk belangrijk vindt: contacten moeten open blijven, juist nu de internationale politiek zo moeilijk is. Het neerstorten van de MH17 is een waterscheiding geworden in de onderlinge verhoudingen. Hij vond het verstandig dat het bestuur van de Stedenband in oktober niet naar Moermansk is gegaan, het is nu geen tijd om feest te vieren.

Handelsmissies

Tijdens de laatste grote handelsmissie in april 2013 in Moermansk was de Stedenband nog heel ambitieus met drie grote follow-up handelsmissies: in november 2013 weer naar Moermansk, in mei 2014 een tegenbezoek uit Moermansk aan Groningen en in september 2014 opnieuw een missie met extra aankleding naar Moermansk. Al deze drie follow-up missies zijn door allerlei incidenten in het Ruslandjaar en daarna door de oorlog in Oekraïne niet doorgegaan. Zo viel dus ook de aankleding van de laatste handelsmissie weg met een Nederlandse Week in Moermansk en met zaken als popmuziek, poffertjes- of stroopwafelkramen, Nederlandse folklore en een Alkmaarse kaasmarkt. De gewone

Stedenbandprojecten – projecten met gewone burgers, zoals met scholen, ziekenhuizen en gehandicaptenzorg – gaan daarentegen ook onder deze omstandigheden gewoon door.

De heer Wesseling zei aan het eind van het gesprek toe om zich vanuit Sint-Petersburg in te zetten voor de Stedenband.

Russische ambassade

Zoals gezegd: het is belangrijk dat de persoonlijke contacten goed zijn, zowel met de Russen als met de Nederlanders. Op 24 oktober waren we uitgenodigd om het Russische consulaat in Den Haag te bezoeken. De consul, Kirill Sokolov-Scherbachev, ontving ons allervriendelijkst in zijn werkkamer met koffie en Russische bonbons. Ook aanwezig was Vladimir Naydenov, lid van de Russische ambassade.

Sokolov was ook aanwezig in de Der Aa-kerk op 16 maart 2014 tijdens het 25-jarige jubileum van de Stedenband. De heer Naydenov kennen we al sinds het begin van de Stedenband. Hij schreef in 1990 het voorwoord in het fotoboek van de fotografenuitwisseling.

Sokolov introduceerde een nieuwe, vereenvoudigde visumregeling voor de Stedenband. We kunnen nu direct zonder omwegen het visumverzoek bij hem neerleggen. Het visum dat afgegeven wordt, is een jaar geldig en verschaft meerdere keren per jaar toegang tot Rusland. Zo wil Sokolov de Stedenband tegemoetkomen. De enige kosten die blijven voor het visum zijn de reiskosten van Groningen naar Den Haag.

We hebben uitvoerig uitgelegd dat de huidige internationale politieke situatie het werk van de Stedenband er niet makkelijker op maakt. Dat konden ze goed begrijpen. Ondanks de problemen, konden we hen verzekeren, gaat de Stedenband door met haar intermenselijke contacten. Dat vonden zij ook belangrijk. Zij hoopten ook dat het conflict in de Oekraïne spoedig tot een eind komt.

Ze hadden het plan om een honorair consulaat te openen in Groningen. In Maastricht is er al één, maar door de huidige politieke situatie zal dit project vertraging oplopen.

Stedenbanden door de jaren heen

De heer Vladimir Naydenov is al sinds de tijd van secretaris-generaal Andropov werkzaam bij de Russische ambassade. Hij spreekt uitstekend Nederlands. Naydenov haalde herinneringen op aan de eerste stedenbanden.

Hij vertelde hoeveel stedenbanden er wel niet waren aan het begin van de 90'er jaren. Je hebt de oude stedenbanden Amsterdam-Moskou en Rotterdam-St.Petersburg, maar die zijn eigenlijk niet eens zo speciaal, want alle hoofdsteden hebben contact met elkaar en Rotterdam heeft contact met elke havenstad. Bijzonder was de eerste gewone stedenband tussen Losser en Widnoje. Losser had zo rond 1983 voor zichzelf ontdekt dat het zo halverwege de route Moskou-Washington ligt. Je zou het

moeten nameten om te zien of het ook echt klopt. Maar voor de burgemeester van Losser was het aanleiding genoeg om Andropov en Reagan uit te nodigen voor een vredesconferentie in Losser. Van een dergelijke ontmoeting is het helaas nooit gekomen, daarvoor was de spanning destijds nog te sterk. Losser kreeg wel een foto van Andropov met daarop wat persoonlijke woorden en het aanbod voor een stedenband met Widnoje. Widnoje is een stadje in de buurt van Moskou.

In het begin van de 90'er jaren waren er zo'n twaalf stedenbanden. Daarvan zijn alleen nog Groningen-Moermansk en Nijmegen-Pskov over. De rest bestaat niet meer of lijkt een noodlijdend bestaan met slechts minimale activiteiten.

Naydenov heeft niet altijd aan één stuk op de ambassade gewerkt. Dat mag ook niet voor diplomaten. In de tussenliggende periodes was hij werkzaam op de afdeling Benelux van het ministerie voor buitenlandse zaken in Moskou. We hebben de wens uitgesproken ze binnenkort een keer in Groningen te mogen ontvangen.

Een idee voor een project? Laat het ons weten!

Bent u nieuwsgierig naar hoe uw collega's in Moermansk te werk gaan? Wilt u meer weten van de Russische manier van werken en leven boven de poolcirkel?

In 25 jaar heeft de Stedenband een uitgebreid netwerk aan contacten opgebouwd in zowel Groningen als Moermansk. Hierdoor zijn wij in staat een project goed op poten te zetten, zodat beide kanten er wat van opsteken en er een nuttige en warme uitwisseling tot stand komt. De Stedenband heeft ervaring met projecten op het gebied van onderwijs, (geestelijke) gezondheidszorg, handel, cultuur en sport.

Geïnteresseerd? Stuur een mail met uw idee naar:

stedenband.moermansk@groningen.nl

en wij nemen contact met u op.

Verdere adresgegevens staan op de achterkant van deze nieuwsbrief.

Musicalproject en community's – project in wording

Door Jeanette Bron

Na de succesvolle eenmalig opgevoerde musical *3000 mijl in 3 seconden* van 7 juni 2013 van het Praedinius Gymnasium, Gymnasium No1 uit Moermansk en het Noord Nederlands Orkest zijn er nu voorzichtige plannen om dit project in Moermansk te herhalen. De voorbereidingen voor de musical namen destijds ongeveer een jaar in beslag en het geheel was een heuse titanenklus. Met enorme inspanningen en inzet vanuit de musicalcommissie en medewerking van alle betrokkenen, musicaldocent, schoolorkest, muziekdocent, regisseur, acteurs, vormgeving, geluid, techniek, NNO kwam er iets moois tot stand: een gedenkwaardige grensoverstijgende productie.

Nu zijn we zo'n anderhalf jaar verder en is er inmiddels het nodige gebeurd in de verhoudingen met Rusland. De contacten met Moermansk zijn echter nog even warm als altijd. Ook in Moermansk is men geïnteresseerd in de plannen om de musical *3000 mijl in 3 seconden* in een aangepaste versie op te voeren. Voor dit plan is het van belang dat de organisatie vanuit Moermansk zal plaatsvinden. Het Praedinius Gymnasium kan een groepje acteurs-zangers voorbereiden, maar de aansturing zal vanuit Moermansk moeten gebeuren. Dit maakt het een stuk lastiger om vanuit Groningen invloed uit te oefenen op organisatorische zaken, maar met de opgedane ervaring hopen we uiteraard mee te

kunnen denken. Op dit moment zijn de conrector van Gymnasium No1 Tatjana Nepomilujeva en de voorzitter van de stedenband Yuri Jerofejev in overleg met de culturele raad in Moermansk. Aan het enthousiasme en de inzet van de leerlingen en jongeren uit Moermansk zal het niet liggen: de spelers uit 2013 reageerden meteen heel enthousiast. Het vinden van een orkest zal wat lastiger zijn: de Philharmonie wordt momenteel verbouwd en is tijdens die verbouwing twee jaar dicht. De stad Moermansk beschikt naar eigen zeggen niet over een orkest als het NNO, maar er is on-

getwijfeld genoeg talent om een orkest te vormen voor dit doel: er bestaan al goede contacten met het Muziekcollege in Moermansk waar twee leden van Trio Parafraz ook aan verbonden zijn (Viktor Bednjak en Anatolij Gerner).

Intussen wordt er ook gewerkt aan het bij elkaar brengen van leerlingen van het Praedinius Gymnasium en jongeren uit Moermansk middels pas opgerichte community's in de Russische versie van Facebook, V Kontakte (www.vk.com), de community 'Praedinius Gymnasium&Gymnasium №1' en de community 'Groningen-Murmansk'.

Leerlingen Russisch van het Praedinius Gymnasium werken hieraan met als eerste doel het leggen van directe contacten met leerlingen van onze partnerschool en jongeren uit Moermansk. Ook de communicatie over de musical hopen we via directe lijnen met betrokkenen in deze communities te kunnen vergemakkelijken.

Groningen en Moermansk blijven in beweging, we hopen met dit project in wording weer een nieuwe samenwerking tussen beide steden tot stand te kunnen brengen.

Activiteitenplan 2015

Door Rudy Kapsenberg en Ammy de Raad

In 2014 bestond de stedenband 25 jaar. Dit werd in Groningen gevierd met een feestelijke bijeenkomst in de Der Aa-kerk. Dit feest werd gefinancierd uit de donaties en was een groot succes.

Helaas gingen we in oktober 2014 niet naar Moermansk. Hoewel we zeker van plan zijn om de Stedenbandcontacten voort te zetten, was het nu niet de tijd om in Moermansk feest te vieren vanwege de omstandigheden na het neerstorten van de MH17, wat in de zomer van 2014 de wereld op zijn kop zette. We hopen in mei 2015 als bestuur alsnog naar Moermansk te gaan om het jubileum van de stedenband daar te gedenken. Intussen gaan de uitwisselingen en projecten gewoon door, want dat is en blijft de belangrijkste taak voor de Stedenband.

Voor 2015 gaan, voor zover nu bekend, de volgende activiteiten door:

Het Willem Lodewijk Gymnasium zal in 2015 weer een delegatie uit Severomorsk ontvangen. De school begint wat de financiën betreft wel in de problemen te komen, nu de extra gemeentelijke subsidie voor dit project is stopgezet. We zullen er samen,

school en Stedenband, hard aan moeten werken om deze succesvolle uitwisseling in stand te houden. Het nieuwe gezamenlijke thema 'vrede' zal in de winter van 2014-2015 op beide scholen uitgewerkt worden. Tijdens het bezoek in het voorjaar worden de resultaten hiervan gepresenteerd.

Het Praedinius Gymnasium heeft de intentie om in mei 2015 de musical *3000*

mijl in 3 seconden op te voeren in Moermansk. De musical is in juni 2103 in Groningen opgevoerd en was een groot succes. Het was een samenwerkingsverband tussen het Noord Nederlands Orkest, het Aulos Orkest en de gymnasia het Praedinius Gymnasium en Gymnasium No 1 uit Moermansk. De Ruslandclub van het Praedinius Gymnasium is druk bezig met de voorbereidingen voor de uitvoering in Moermansk. Gelukkig zijn er door de goede communicatiemogelijkheden via Skype veel meer overlegmogelijkheden.

Het uitwisselings- en scholingsproject tussen de kinderziekenhuizen van Groningen (UMCG) en Moermansk gaat ook in 2015 verder. Professor Sauer, inmiddels gepensioneerd, heeft toegezegd dat hij nog een aantal jaren dit project wil blijven trekken. Hierdoor kunnen kinderartsen in Groningen en Moermansk ervaringen uitwisselen en kennis opdoen. Dit project wordt steeds succesvoller omdat het vertrouwen wederzijds, naarmate het project langer loopt, toeneemt en er een steeds betere uitwis-

seling plaatsvindt. Dit project wordt nu met extern geld gefinancierd.

In 2014 is er een afvaardiging van Nadjezda, de vereniging van ouders van gehandicapten in Moermansk, met een delegatie in Groningen geweest. Dit bezoek was gefinancierd door een gift. De ouders hebben hier rondgekeken bij dagbestedingscentra en woonvoorzieningen voor volwassen (verstandelijk) gehandicapten. Zij zouden deze contacten graag voortzetten, omdat in Moermansk heel hard wordt gewerkt aan betere voorzieningen voor deze groep. Inmiddels is gebleken dat Moermansk een voortrekkersrol vervult binnen Rusland wat betreft voorzieningen voor gehandicapten. Hierbij heeft de Stedenband zeker een zeer stimulerende rol gehad.

De Groninger poppodia zijn nog steeds van plan om hun contacten met Moermansk verder uit te bouwen. De film *From Murmansk with Love* werd een groot succes, maar nu is het geld waarschijnlijk een struikelblok om mensen uit Moermansk naar Groningen te laten komen en Groningers naar Moermansk.

In 2014 is dat niet gelukt vanwege het niet doorgaan van de handelsmissie; we zetten nu in op 2015.

De brandweer uit Moermansk wacht nog op een uitnodiging uit Groningen. Door de veranderingen bij de brandweer in Groningen is dit nog niet gebeurd. In 2015 zijn er mogelijk nieuwe kansen voor dit project.

De handelsmissie die voor 2014 gepland was, is niet doorgegaan vanwege de politieke omstandigheden. Ook voor 2015 weten we niet of er een handelsmissie naar Moermansk zal gaan. Dat is jammer, omdat enkele projecten zoals de popuitwisseling, een fototentoonstelling en een Hollandse week in Moermansk

aan deze missie gekoppeld waren. Dit zou allemaal vanuit de handelsmissie gefinancierd worden. Nu moet er bezien worden wat voor alternatieve mogelijkheden er zijn.

Ook de handelsmissie van 2015 vanuit Moermansk naar Groningen is vanwege de politieke omstandigheden nog niet zeker.

De samenwerking met de minor International Aid and Development (IAD) van de Hanzehogeschool is weer actief opgepakt. Nog in 2014 bezocht de Hanzehogeschool Moermansk en in 2015 zullen er weer studenten vanuit Groningen voor een stage naar Moermansk gaan. Het thema is Healthy Ageing.

Stichting Stedenband Groningen-Moermansk

Bezoekadres | op afspraak

Harm Buitenplein 1

9723 ZR Groningen

Tel. (+31) 050 367 6168

Postadres

Postbus 1667

9701 BR Groningen

stedenband.moermansk@ groningen.nl

Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Stuur dan een mailtje naar stedenband.moermansk@ groningen.nl

Wilt u donateur worden om onze projecten te steunen?

U kunt uw bijdrage storten op IBAN-nummer NL 29 INGB 0002839949

Voor verdere info, zie onze website: www.groningenmoermansk.nl